

LA IL·LUSTRACIÓ

Preu:
UNA
pesseta.

LLEVANTINA

REVISTA ARTISTICH-LITERARIA

DE

CATALUNYA, VALENCIA. BALEARS Y ROSSELLÓ

Any II

Barcelona, 1.er de Setembre de 1901

Núm. 21

SUMARI

GRAVATS: Industries artístiques: Caxa cineraria, feta á la casa Masriera germans (dibuix de Joseph Masriera). — Una remendadora, dibuix de D. Baixeras. — La Roca y sos encontorns: Runes del castell de La Roca; Encontorns del castell; Pont romá de Parpeus; Una finestra d'una casa de La Roca; Una verneda; La Roca: Un carrer de les afores; Porxada de la esglesia de Santa Agnès de Malenyanes; Detall del castell (fots. de Amigó y Plá y dibuxos de Brunet). — Firma y retrato de Mariéton. — Emblema y firma de Marius André. — Firma y retrato de Dévoluy. — Maurice Faure, diputat per la Drôme. — Lluís X. de Ricard. — Eussebi Guiteras, autor de la peça de música que acompanya aquest número. — Valencia: Monument al Beato Joan de Ribera. — Artístich cartell de la casa Fiter. — Qüento ilustrat, per Anriban. — Caricatures estrangeres.

TEXT: Crónica de Catalunya, per Joseph Alemany y Borrás. — Visions boyroses de la vall Sacorrada (acabament), per Joan Rosselló (ilustracions de F. Rosselló). — Lo castell de La Roca (poesia), per Hermenegildo Carrera y Miró. — Del natural, per Joseph Arnau y Corbella (ilustracions de F. Sans Castaño). — Germanor catalano-provençal: IX; Los felibres d'avuy, per Víctor Oliva. — Redempció (poesia), per J. Baucells y Prat. — Nostres gravats. — Sport, per J. Elías Juncosa. — Revista de teatres, per F. B. — Bibliografía. — Curiositats y pasatemps. — Anuncis.

MUSICA: La Enamorada, cançó catalana per Eusse-

bi Guiteras, lletra de Arthur Masriera.

FABRICA DE JOSÉ BLONDAS y ENCAJES Legítimos y Mecánicos. FITER

CASA FUNDADA EN 1845 POR D.^o JOSÉ FITER Y AYNÉ.
INDUSTRIA LEJITIMA — PUNTOS DE PRODUCCION — INDUSTRIA MECANICA
BARCELONA

RECOMPENSAS Y DISTINCIONES OBTENIDAS por la CASA

1878	Proveedor de la Real Casa con uso del Escudo Real	
1850	Exposición de Madrid	Cruz de Carlos III
1851	Universal — Londres	Medalla de 1. ^a clase
1855	— Paris	— 1. ^a clase
1860	Local — Barcelona	Cruz de Isabel la Católica
1862	Universal — Londres	Medalla de 1. ^a clase
1862	— Oporto	— Plata
1867	— Paris	— Plata
1871	General — Catalana	— Única
1877	de Gratz — (Austria)	— Plata
1881	de Fomento del Trabajo Nacional	— Plata
1883	Extranger de Boston	— Oro
1888	Universal — Barcelona	— Oro
1889	— Paris	— Oro
1892	— Chicago	— Oro
1892, 1896, 1898	Exposiciones Industriales y Artes de Barcelona, Jorada de Admón. y Pocomposic.	
1900	Jorada de la Exposición Universal de Paris	

FERNANDO VII 30 = BARCELONA — TELÉFONO 2039

ARTISTICH CARTELL DE LA CASA FITER

Yachting. — Ses ventatjes y utilitat com higièna.

Avuy aném á tractar del sport tal vegada més universal, pel que no existexen fronteres, ni divisions territorials y que's practica sempre en progressió ascendent, ja que cada día adquireix més importància, y axó es degut á que'l yachting es un sport que no té comparació ab cap altre, donchs proporciona ventatjes inapreciables pel cos y emocions per á l'ánima lo que'l fa superior als demés

Lo contacte directe ab la naturalesa, la lluyta casi diríam personal ab los seus elements principals, lo vent y'l mar, l'enginy que té qu'emplearse per á véncels, lo treball intel·lectual que representa'l conexement de tots los recursos de que pot fer us, l'esfors directe de que dependeix la bona ó mala marxa cap al punt fixat y moltes altres, son atraccions d'aquest sport, que complauehen á tothóm.

Lo treball físich del timoner y dels tripulants d'un yacht es altra de les ventatjes que hi trovém, ja que á cada punt se precisa amarrar un cap, issar

una vela y mil' altres maniobres qu'en sí representan l'empleo de la forsa física y per consegüent, desenrotllan fins á cert punt l'organisme enrobustintlo en totes ses parts. ¿Y la ventatja inapreciable d'estar á la mar, respirant l'ayre sanítos qu'axampla y fortifica los nostres pulmons, qu'endureix la nostra pell y, en una paraula, tot l'organisme? A n'aixó hi há qu'afegir l'altra part essencialíssima d'agradable divertiment qu'en sí meteix porta'l yachting, permetnos disfrutar de les boniques emocions que'ns proporciona la contemplació de la costa que va desfilant davant dels nostres ulls, ab ses platjes rioleres y sos blanchs poblets; ja assentats sobre un turonet fentne un quadret ple de poesia, ja en mig de la plana, donant una taca del contrast més atrayent si cap encara, veyent en un lloch un chalet modern al costat d'un antich casal ó una barraca de pescadors, contemplant ja la llarguíssima y blanca platja ab ses badies, y caps y pobles y arbres, ó bé la feréstega costa ab sos alts acantilats ahon baten les onades ab rabia, ab sa vegetació esqualida y raquífica, ab sos castells dels temps passats ó sos poétichs santuaris qu'atrauhen l'ánima y fascinan la vista dels que les contemplan, y seguint, seguint, á cada moment cambia l'espectacle que tenim davant dels ulls, aparexent tantost una bonica isla rodejada de perills, ó bé'l port ahon aném á descansar de les fadigues de la travesia, tornant á viurer la vida real y práctica de cada día.

No volém exténdrens més en aquestes conside-

racions, donchs que'ns sembla que forem interminables ja que'l yachting es sens dupte, com hem dit anteriorment, lo sport que té més ventatjes, no sols pels joves plens de forsa y energia, sinó fins pels d'edat ja madura, que poden com un altre disfrutar de les seves grandíssimes ventatjes.

Peró consti que tot lo qu'havém escrit se refereix al yachting á la vela, per á nosaltres lo més sportiu, més útil y més ventatjós baix molts punts de vista, que'l de vapor.

J. ELÍAS JUNCOSA

REVISTA DE TEATRES

Novetats: «Llibertat». — Altres estrenas. — Demés teatres.

Una quinzena aprofitada per lo teatre de Novetats ha estat la últimament transcorreguda. La companyia de la Italia Vitaliani que en ell hi actúa ha anat desenrotllant lo anunciad programa de la temporada y ha fet fruhir als amateurs del art veritablement dramátich fortes y agradoses emocions, ja que no han pas estat poques les obres posades en escena per primera vegada, á més de les ajustades representacions d'altres ja conegudes del públich de aquesta ciutat que sent de veres l'art.

Molt deu agrahir lo nostre públich á la eminent y distingida artista italiana l'empenyo que ha demostrat en donarli á conéixer tan hermosa varietat d'obres estrangeres, que si bé no han pas merecut totes los elogis de la crítica, en cambi han servit per á solidar més fermament, si axó era necessari, la fama de que merecudament gosa la notable companyia y les grans facultats de la Vitaliani, la més flexible, la més pastosa; potser la de més cultura artística de quantes han visitat los teatres barcelonins.

Peró lo que deu agrahirli ab tota l'ánima, lo que no s'ha de borrar may de la memoria dels aymadors del art y de les glories de la nostra terra, es l'amor ab que va acullir l'obra del nostre Rusiñol, *Llibertat*, estrenada la nit del dimecres 21 del pasat mes d'agost, traduhida al italiá per lo celebrat Sainati, un dels artistes de la companyia que més aplaudiments ha sapigut arrencar del públich.

L'obra d'En Rusiñol era esperada ab verdadera impaciencia y no cal afegir que aquell día lo teatre se veyia ple com no s'havía vist encara durant tota la temporada.

Lo títol sugestiu de l'obra, lo nom d'En Rusiñol, lo fet de ser una companyia estrangera qui la representava y lo que de la producció s'havía dit en círculs y reunions particulars, tot contribuía á fer créixer més la espectació del públich que omplia la sala de Novetats y tot feya esperar que'l més justificat éxit coronaria la primera representació de la obra del dramaturg catalá, una gloria catalana per tots quatre costats.

No resultaren infundats aquells presentiments, ja que á les poques escenes va veures clara la tendencia de l'obra y francament va meréixer l'aprobació espontania del auditori, que no va parar de aplaudir al autor fins que aquest va presentarse al palco escénich al finalisar lo primer acte per á remercier al públich los seus aplaudiments.

L'entusiasme que's traslluhia entre'ls assistents al teatre era general, felicitantse uns als altres per l'éxit d'En Rusiñol á qui anavan á donar la enhorabona los més íntims.

La representació dels dos actes restants acabaren de fer brollar l'entusiasme de la concurrència que tribuí una veritable ovació al autor, compartint aquells aplausos ab la notable companyia italiana y particularment ab lo distingit traductor de la obra don Alfred Sainati.

QUENTO IL·LUSTRAT PER ANRIBAN.

1

2

3

4

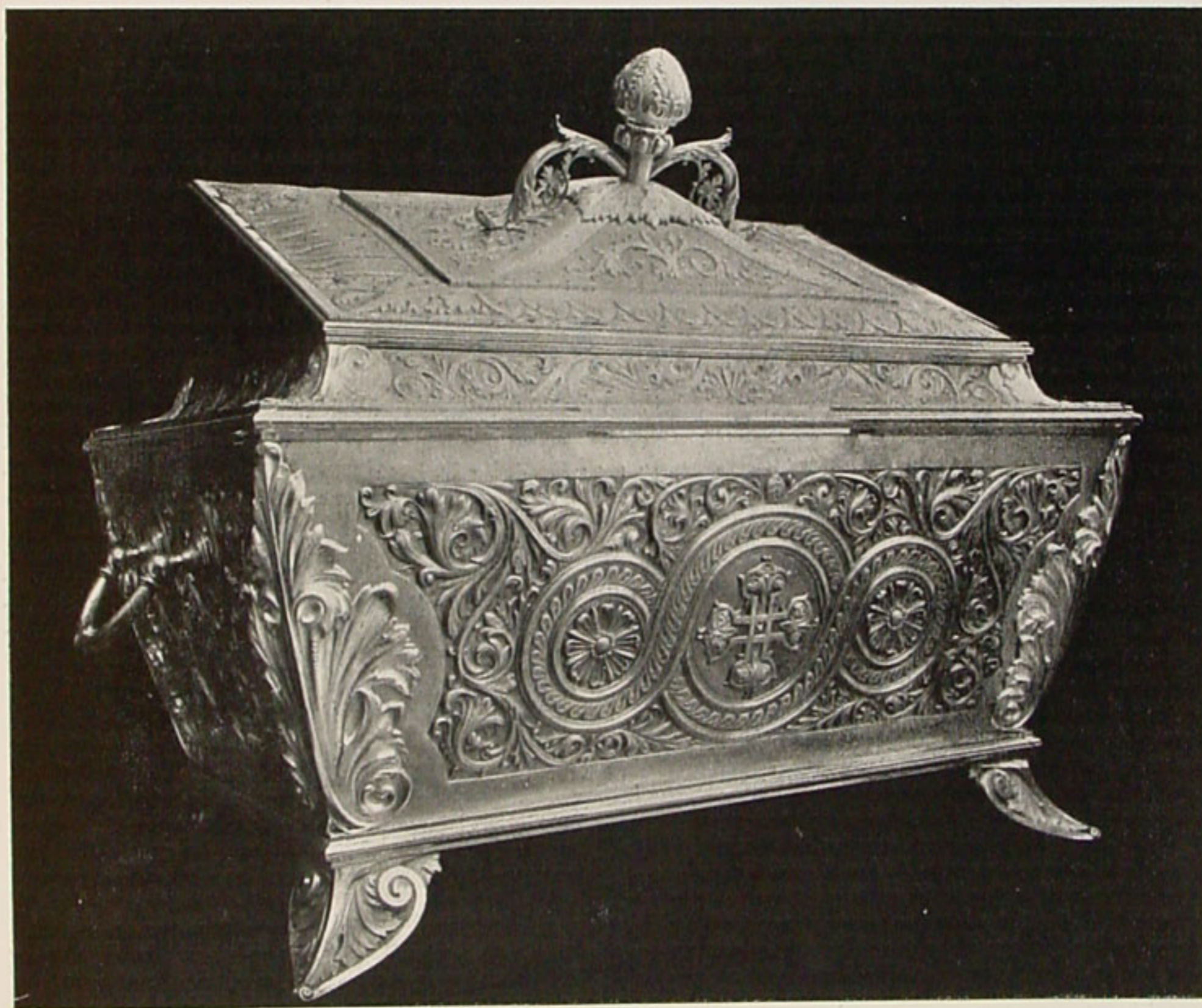
LA IL·L·U·S·T·R·A·C·I·O L·L·E·V·A·N·T·I·N·A

ANY II.

BARCELONA, 1.er DE SETEMBRE DE 1901.

NÚM. 21.

INDUSTRIES ARTÍSTIQUES

CAXA CINERARIA, FETA Á LA CASA MASRIERA GERMANS. (Dibuix de Joseph Masriera.)

CRONICA DE CATALUNYA

Al poble català que pensa y treballa per lo seu propi desvetllament no li causa cap extranyesa lo que passa ab los barcos de guerra del Estat Espanyol allà á les aygues del Cantábrich, ni l'han sorprés cap mica les declaracions més ó menos rebuscades dels polítics centralistas que estiuegen per aquelles costes, perque ja es sapigut que la nostra marina, quan no desgracies, ridícols ó averies, provoca conflictes... d'etiqueta, y que son infinitament *interwievables* los polítics espanyols. Lo nostre poble tenia ja previst tot axó, y res li fa que maniobri davant de San Sebastián ó de Bilbao la escuadra ó escuadrilla (que no se sab bé lo qu'es) que comanda l'almirall Cámara, com qu'enrahoni En Romero sobre'l pervindre d'Espanya ó En Pidal referintse á la major edat del rey. Se sab bé que lo que passa actualment per aquelles terres es la *reprise* del espectacle que s'hi representa cada estiu, y no ignora tampoch que'l gasto, la milionada que costa aquella comedia, la paga sempre'l contribuent.

No obstant y les forçoses vacances d'estiu, durant l'any actual no'ls ha estat possible als governants sustraures de la preocupació que'ls esborrona, ó sia la pahorosa qüestió del *separatisme catalán*, com ells l'anomenan. Avuy los adictes, demá'ls d'oposició, no ha passat día que no hagin tret á relluir aquest assumpto, de tan vital interés per la nostra terra, y casi sempre sense tocarhi pilota. Aquest poblema y la reorganización dels serveys, que va á pas de tortuga y que Deu fassi que no s'acabi may, perque es provat que tot quant tocan esguerran, han estat les feynes que han portat atrafegada á tota aquella gent.

* *

Y mentres ells no fan res, los ideals autonomistas s'escampant com taca d'oli per tota la península *é islas adyacentes*.

Aquesta salvadora aspiració del poble català va prenent peu per tots indrets y avuy la veyém ressortir potentia á Basconia, Galicia y Navarra; se desperta ab esperansadora vitalitat á Valencia; creix cada día més á les Balears y s'aferma y solida sempre, tot axamplant lo seu cercle d'acció, á Catalunya, ahont, naturalment, per la metexa força de la idea, s'acostan los partits, les fraccions, les diferents tendencies en que's trovava dividida la aspiració autonómica, y tot fa esperansar que abans de poch se fondrán en un sol gresol totes les entitats que constituexen la gran familia catalana. Axis ho demostran les paraules y'ls fets dels homes que portan la *direcció* dels variats matissos en qu'està dividida aquesta, y més que les paraules y'ls fets d'aquelles direccions, les corrents de simpatía veritat que s'observan entre les moléculas social de la nostra patria.

La unió dels partits, la fusió d'aspiracions diverses, la con-

centració de les forces arreu escampades que constituhexen la opinió catalana, no's produheix aquí ab les fórmules á la madri lenya, ni poden ser fills d'una votació més ó menos ben preparada: aquí s'elaboran paulatinament, encarnant en l'ánima del poble, perque áquest no es un xay que se'l porta d'aquí ó d'allà segons les conveniencies dels seus pastors, sinó que té plena conciencia de lo qu'es y de lo que vol, y es ell qui, sense soroll, sens exterioritats, ficticies les més de les vegades, s'ajunta ó's fracciona.

Nosaltres, que glatím per la prompte unió de tots los catalans de cor que estiman de veres á la patria, veyém ab satisfacció l'apropament iniciat de les variades tendencies y celebrarem ab tota l'ánima lo día que aquesta abraçada de tots los catalans sigui una realitat. Aquell día, que no ovirem molt lluny, Catalunya haurá guanyat la primera batalla.

* *

La entitat catalanista «Gent nova», de Badalona, va organitzar una reunió ó festa catalana en la que hi prengueren part molts valiosos elements d'aquesta capital y d'altres poblacions de Catalunya. La festa resultá altament patriótica y encoratjadora, com també va serho l'acte del repartiment de premis als autors llorejats en lo certamen literari que la societat *Los Segadors*, de Sans, va organitzar l'any passat, y quina festa de repartiment de premis no va celebrarse per privarho les anormals circumstancies en que's trovava la nostra terra aleshores.

També s'han celebrat durant l'última quinzena les festes literaries organizadas á les poblacions de La Bisbal y Camprodon. Abdües han resultat molt brillants, particularment la primera, en la que lo genial poeta català mossén Jacinto Verdaguer va llegir un hermós y erudit discurs, que recomaném ab gust als vers aymadors de les lletres patries.

* *

Clourém aquesta crónica donant compte als llegidors del éxit franch, espontani y merescut que ha conseguit la última producció dramática del celebrat y conegut pintor y poeta, fundador del *Cau ferrat* de Sitjes, En Santiago Rusiñol, que ab lo nom *Libertà* va estrenar la companyia de la eminent Italia Vitaliani, que actúa al teatre de Novetats d'aquesta capital.

Ab aquesta obra s'ha obert En Rusiñol un camí ample, per lo que podrà assolirhi moltes de les seves aspiracions, y ab elles honrar, com ho ve fent, á la seva patria, á Catalunya.

JOSEPH ALEMANY Y BORRÁS

UNA REMENDADORA, DIBUIX DE D. BAIXERAS.

VISIONS BOYROSES DE LA VALL DE SACORRADA

(Acabament.)

Eram lo dissapte de Nadal, la boyra del hivern s'extenia sobre la vall Sacorrada, les altes montanyes del nord estaven llises de neu y la cresta de la serra blanquejava per entre les negrures dels arbres, als costers lo gris del humit roquissar era més fosch que abans, los tons y colors dels camps y de les plantes més pujats y calents, los aucells arrupits cercavan los arracers, la blanquinosa fumarola de les tafones de les escampades possessions se'n pujava lentament sens arribar esva-hirse, los núvols més baxos eren fe-xuchs ab gris de cendra, per damunt en corrian d'altres fins y platejats y per entre aquests se veyan clapes de cel blau. En tot lo dia'ls raigs de sol no varen arribar a trencar la nuvola-da, a la vinguda de la nit se va fer més extensa y espessa, lo cel se posà més carregat, amenassant ab noves nevades.

Los carrers d'Olaró, foschs y fangosos, estavan casi deserts, dins les cases se sentia soroll de gent y per les raxilleres de les portes malclooses surtian raigs de llum. Les campanes del vell campanar tocavan a matines. A l'esglesia, ahon encara era escassa la concurrència, lo Minyonet Jesús estava sobre l'altar en braços de la seva mare, endomassat lo presbiteri y les emblanquinades parets del temple, encesos los canalobres, salamons y llantoner, bellugantse les blanques neules sospeses de les llanties y dels invisibles fils estirats d'una a l'altre part de l'ampla nau y a un recó lluhia la improvisada coveta de Betlém.

Los preberes dalt lo cor cantavan los salms, y entre'ls salms, cada cantor, un després del altre, entonava la llarga lliçó ab tó y veu desigual, cansada y lenta.

Poch després de començades les matines entraren los senyors d'Escanell y varen anar a colocalse dins la capella de Sant Joseph, al costat del presbiteri. Ella estava visiblement cambiada; axí com una pluja a temps reviva la planta mustia, l'amor havia trasformat en dona animada y espléndida la indiferent y encullida passivitat del seu temperament. S'endevinava en la mirada d'aquells ulls brillants y blavosos la fonda y may sentida alegria d'un desig entrevist y somniat proxim a cumplirse. En aquella nit en que la Esglesia commemorava lo naxement de Jesús, d'aquell Deu infant al que sempre havia tingut particular devoció, mescla de respecte a lo sobrenatural y d'amor de mare, excitada, visionari y nerviosa, entreveya místiques semblances y relacions misterioses entre lo seu propi estat y la festa que s'estava celebrant. Tal volta per axó manifestà ab més vivesa de lo acostumat lo desig d'assistir a la missa del gall. L'enginyer, explicantse físicament aquell capritxo per lo qu'havia llegit en los llibres de fisiologia, condescendí desseguida, disposantse galantment a acompanyarla y a aguantar ab dignitat lo suplici que li esperava.

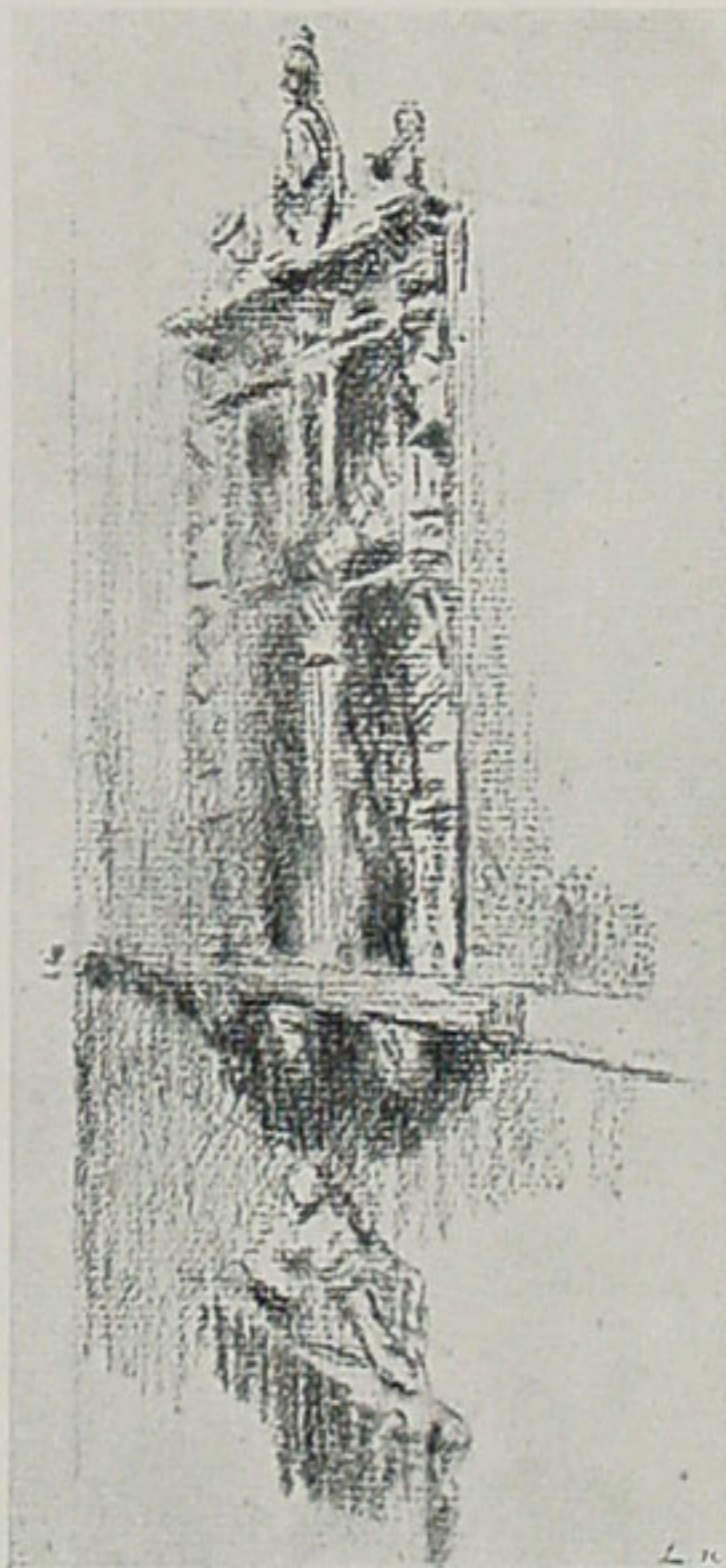
Dret davant l'altar de la capella, manyuelantse la barba ab ayre distret y aborrit, mirava'ls daurats nitxos, les pilastres, columnes y capitells cuberts d'àngels, flors y fulles entremesclades y'ls sants d'hermosa talla dels rics y suntuosos altars dels si-

gles XVII y XVIII que tenia fronters, confirmantli aquella trista veritat sovint repetida pels savis estrangers, de que en los Estats catòlics solzament havian avançat, abans de la revolució francesa, les arts y'ls conxements fomentats y protegits per Roma, interessada en mantenir aquella fanática ignorancia qui conservava'l seu poder y domini sobre'ls pobles; contemplava

ab disgust les brillants y costoses robes que cubrian los murs y les vestidures incòmodes y pretencioses dels escolans y preberes, comparantles ab les modestes y pobres dels assistents; mirava ab menyspreu les ridícules cerimònies ab que'ls entretenfan y ab major despreci encara escoltava totes aquelles paraules sense sentit, sovint repetides, y aquell cant falt de matisos y melodia. La repugnancia's feu més viva y visible quan, acabades les matines, ja de gom a gom l'ampla nau del temple ab la gent qu'havia entrat a darrera hora, trovantse mig maretjat de la forta, agre y suhordosa olor de l'apinyada concurrència y del aroma de les flors y dels encens, un nen del poble, ab llarga túnica blanca, escafit manto color de grana, un gorro a modo de turbant sobre'l cap y una espasa rovellada en la ma dreta, sobrepujant a les pitjades y fregadís dels peus, tossides y xerradissa, va entonar des de la trona les conegudes coples de la Sibila, ab desagradable y molesta giscadissa.

Llavors l'enginyer recordà les melodies del art italià que tant conxía, les notes afinades, netes, precises y segures y la veu vincladissa, suau y pastosa dels cantants qu'havia aplaudit en los principals teatres d'Europa; los primers que sentí en lo començament de la carrera a Madrid, des d'un costat del paradís del Real, sense veure l'escenari com feyan los qui passavan per inteligents; les òperes d'aquella temporada, y les grans discussions ab motiu del estreno de la primera d'En Wagner, lo *Rienzi*. L'entusiasme d'En Lluís Rovira, un jove pintor de Vich, qui enamorat de les més extranyes y caprixoses novetats, de la música popular, del cant pla y de la enderrerida polifonia olvidada de la metexa Esglesia, defensava ab gran ardiment que la original y genial música wagneriana havia de produhir

sincera admiració a les generacions futures. No l'havia vist més a aquell vessánich vigatà, sols sabia qu'era anat pensionat a Roma, llavors uns quants anys a París y que vivia a Barcelona, sonant molt lo seu nom en les exposicions y consistoris, en llibres, revistes y periòdichs. Segons deyan, segufa essent en música sectari wagnerià, en pintura s'era fet impresionista y simbòlich, en literatura decadentista y se'l tenia per porta veu del regionalisme catalanista, d'aquexa altra locura qui tapa un fons de repugnant egoisme, la imposició de la industria catalana a tots los espanyols y l'acapament dels mercats colonials, si no arriba a constituir un crim atacant la sagrada unitat de la patria. Com escrivia sempre'l dialecte català, defensant ideals atrassats, tant contraris a la seva manera de pensar, no havia llegit res may, per més qu'havia sentit dir que no ho feya malament. ¡Quina llástima que un jove de tant de cap perdés lo temps ab

aquelles cabories! Ell seguia essent amador fidel de la música italiana, del bell cant, de les òperes ab motius clars, senzills y fàcils de retenir, de la melodia com a finalitat del art, recreant les orelles y res més; devot admirador de la llengua castellana y del teatre espanyol, y partidari intransigent de la gloriosa Espanya intangible y grandiosa, donant emperó una direcció més positiva y pràctica a la ensenyança, com en les nacions poderoses y adelantades.

Les impresions de la seva esposa durant aquella nit foren ben diferents. Tan aviat assegurada com agenollada, apoyantse en lo reclinadori, la vista fixa en l'altar major, seguia ab interès, reculliment, curiositat y devoció los actes y cerimonies que s'anavan desenrotllant a la seva presència, traslluhint cert sentit religiós y místich que may havia comprés. Les terribles prediccions de la Sibila l'ompliren d'infantívol temor, y en lo moment de nàixer lo Deu nin, quan lo temps de la missa l'orga canta com un aucell, l'emoció va ser tan viva, l'enterniment tant fondo que ls seus ulls blaus y serens s'enterboliren omplintse de dolces llàgrimes d'amor per l'Infant de Betlém y pel seu infant anyorat.

Acabada la missa, retirat dins la fonda reconada de la casa de l'Almoyna en lo carrer del Roser Vell, baix d'un terradet agradament envellit, vaig veurerla de prop a la sortida. La migrada y grisa claror del cel enfosquia les ombres del carrer, queyan lleugeres y axutes flobis de neu y passavan bultos que casi no podia discernir entre les tenebres; llavors vingueren uns quants estols d'hòmens, dones y nins ab falles de canyic sech enceses, y poch després aparegué ella, cansada, descolorida, físicament abatuda y ullerosa, però ab una vivesa y brillantor en la mirada qui revelava l'intima alegrí de qu'estava possehida. Anava embolicada ab un llarch abrich de panyo gris forrat de pells de castor, del braç del seu marit, embossat ab una capa madrilenya ab gires de vellut, precedits d'un vell criat qui los feya llum ab un gros fanal que solían emplear los comtes quant anavan de nit pel poble.

Aviat varen allunyar-se seguint los revolts del carrer estret y fosch. Ja no passava ningú; solzament se sentia la remor fonda dels estols de gent qui ab pau y alegrí anavan a cercar refugi a les cases dels extrems del poble, lo so vibrant d'una guitarra y ls primers cants dels galls, contestant-se uns als altres, per les escampades possessions de la vall. Los camps y les montanyes, los carrers y les teulades, estavan cuberts de neu, y seguia nevant ab suavitat, quietut y calma.

* *

No havían passat dos mesos encara des de les matines de Nadal de qu'he parlat abans, quan una tarde clara, soleysosa y tebia de febrer, distingí a la senyora d'Escanell dins un camp d'ametllers en flor. Anava per un viarany vorera d'una cequfa per la que corrían, entre l'herbey y les verdes motes de lliris selvatges, les remoroses aygues d'una font llunyana. Caminava a compás del sorollós sanglotar de les tranquiles aygues, sobre la verde catifa de blats y favars, brujada de senzills y olorosos lliris grochs, de perfumades violetes boscanes com los deya la senyora Silis, la histérica beata, qui'n cullía grosses faldades cada primavera per a ferne pitxers a la Mare de Deu del Roser.

En aquella tarde d'anticipada primavera se respirava la forta y enervant olor del camp humit secantse a la calor del sol, l'aroma ubriagador, ab perfums de pubertat, de les herbes, blats y llegums dels entorns; y les suaus y maretjadores essencies dels lliris y de les flors dels ametllers y favars, próximes a marcir-se per a fruytar.

Venia la senyora del enginyer en direcció contraria y prest varem creuarnos. Estava més grassa, més fofa, més plena, tenia les formes més arrodonides, lo caminar més pesat ab un poch de balanceig y ab cert cansament, les galtes enrogides y més visible, sobre la blancor del cutis fi y rosat, lo cércol fosch dels ulls ullerosos, conservant la mirada tan clara, transparent y serena que s'hi veyia fins lo fons, com dins les clares aygues qu'en los seus peus corrían joganeres. Mogueé les parpelles y arquetjá lleugerament lo cap un poch despentinat contestant al meu saludo, mentres prenía'l braç de la seva parenta, apoyant la mà lliure en lo puny del llarch mánech del elegant para-sol que portava y continuá ab indolencia lo seu passeig sense casi adonar-se de la meva presència.

—¡Oh, tan joval!—diguí en veu baixa, parlant per mi meteix. —¡Sí, tan joval!—va contestarme l'eco. —¡Trista presunció; dolorós presentiment!—

Y mos ulls enterbolits miravan los ametllers tots blancs, acabats de florir. Les atapides remellades prenían lo color calent, suaument enrogit de la maduresa, y les fulles de les més primarenques flors volavan espargides semblants a un espés ruixat de blanquinoses papellones. Era que queyan musties arribada la seva sahó, per haverles estretes, oprimides, ofegades y mortes y a la fi rompudes, lo diminut ametlló format dintre'l calzer, entre les blanques ales de la puríssima flor qui pagava ab la seva vida aquella vida qu'amorosament havia dat.

* *

Lo cap-vespre del primer diumenge del següent mes de març, les campanes del campanar de la esglesia parroquial d'Olaró tocavan de mort, tocavan per donya Assunció, la senyora del enginyer, qu'estava extesa entre llums y flors dins la improvisada capella de Tornamira, cuberta ab la rica vesta de la Mare de Deu d'Agost.

Pels carrers estols de gent anavan y venían del palau de veure y de pregar que la difunta.

A la matinada d'aquell dia s'havían apagat lentament los batechs irregulars y febles d'aquell cor delicat, y sens malaltia, sens dolor ni angunia, s'extingí suaument, aclucant los ulls com si quedés dormida.

¡La trista presunció s'era cumplida!

Prou sabia que'l novell fruyt marceix sempre la blanca y opalina flor, que la llevor y ls grans esclatan al nàixer la planta, que la crissalida se torna pols al dar vida a la papellona y qu'aquella existencia ignota y misteriosa, delicada y bella com la flor, tancada com lo pinyol, serena com l'arbre, acabaria, com acaba la oruga, convertintse en brillant papellona. ¡Semblava tan natural!

La metexa impressió devía produhir en los altres, perque observava en totes les mirades una resignació indiferent y tranquila com de desgracia inevitable y prevista.

La conducció de la morta a l'última morada tingué l'aparència de les professons que sovint se fan a la Mare de Deu pels carrers del poble, de les que no queda rastre d'anyorança de cosa perduda y extingida per sempre.

L'enginyer l'endemá va abandonar lo poble, duguentse lo infantó, sense dexar efectes ni llàgrimes, ni més recort que la morta soterrada a l'ombra dels pins y ciprers del cementiri; axí, com lo mascle qui, seguit de les joves orenetes, se'n torna lleuger a terres llunyanes, mentres la famella queda sobre'l niu ab los ulls cluchs y les ales esteses.

* *

La junta de la societat va encomanar al capataç, home pràctich y astut, la direcció dels treballs de les mines, suprimint la costosa plaça d'enginyer.

Les sales y cambres del palau de Tornamira, núes dels mobles qui durant tant de temps los adornaren, tacades les parets, lo pis ennegrit y brut, rompudes les portes y trencats los vidres dels finestrals, servexen de depòsit pels productes miners, ploms, alumini y escories, de taller d'eynes y màquines y d'habitació del capataç y altres obrers.

JOAN ROSSELLÓ

Son Fortesa, març de 1901.

(Il·lustracions de F. Rosselló.)

LO CASTELL DE LA ROCA

A LA DISTINGIDA SENYORA DONYA
FRANCISCA ESTRANY, VDA. DE ALOMAR.

A l. bell cim d'un turó rubler d'alzines
abrigades per l'aura tes ruines
reben tristes lo bes del sol ponent,
que pels rics finestrals rioler devalla
mentre' espessa verneda n'embolcalla
ab saombra'l crestell del fresch Mogent.

La Roca á ton rasser s'asséu tranquila
ab posat escayent d'antiga vila
que conserva dels vells la fe y virtuts.
L'estenall de ses cases alegroyes,
ab orgull mostra al món tan rares joyes
ennoblintse ab lo brill de tos escuts.

A tos peus com catifa matisada
horta hermosa s'hi extén tendra y gemada
que l'enrotlla ab corona de verdor;
y á lo lluny com heralts d'antigues gestes,
del Sellechs y Montseny les altes crestes
semblan darte constant guardia d'honor.

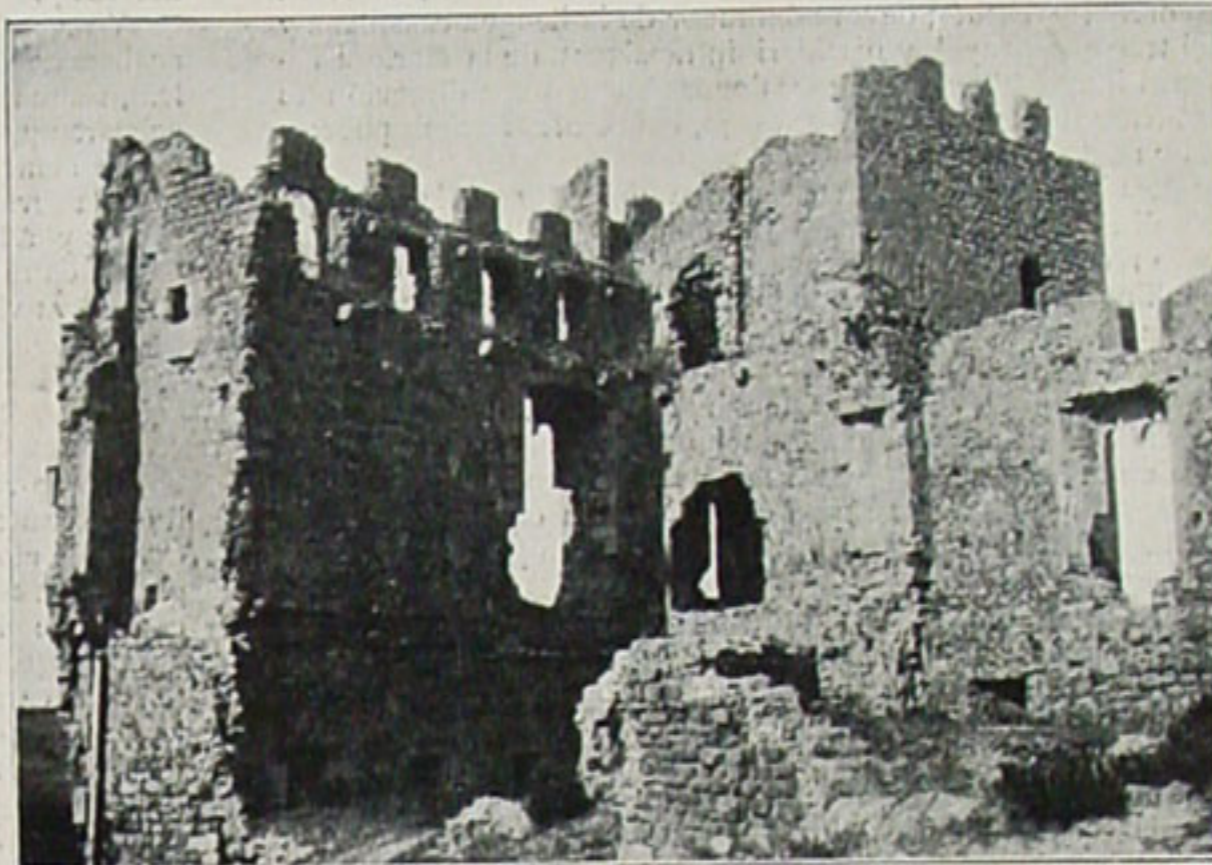
Es tan noble y gentil lo teu aspecte,
qu'encisat fins lo temps los murs respecte
que honraren los Montelús, Lleys y Guillems.
Dels Cabreras y Marques palau fores,
prenente'ls braus Torrelles aleshores
per ferm casal y fortalesa ensemps.

Fidel sempre á la Patria catalana
dels traydors vares serne la fossana
quan se creyan furtar llegítims drets.
¡Quí cinch segles pogués tornar enrera

ENCONTORNS DEL CASTELL.

LA ROCA Y SOS ENCONTORNS

RUNES DEL CASTELL LA ROCA.

y posarse axupluch de la senyera
que onejava al més alt de tos marlets!

¡Ab quín odi y reñcor foren tenyides
tes parets per la sanch dels fraticides
defensors del despòtich Joan segón,
quan triófant En Bell lloch ab ira cega
los germans Oliver al butxí-entrega
mentre'l poble á Enrich quart per rey pregón!

Y en las guerras crudels ab los francesos,
quan Castella'ns volia al jou sotmesos
y contra'ls Segadors va Felip quart,
ta gloria pel Vallés veus sempre extesa
servante inexpugnable fortalesa,
essent de nostres drets ferm baluart.

Fins ara qu'entre runes ja t'ensorres
conserves dels Torrelles las tres torres
com á símbol de triple poderiu.
Tos murs espitllerats y regia estança
demostran bé'l respecte y gran privança
que ha segles alcansá ton Senyoriu.

Senyoriu que á cap més no cal qu'envejis,
puix l'arxiu veus honrat pels privilegis
que per leal te cediren nostres Keys;
si bé'l més rich blasó que ostentar pugues
es l'haver en diades malestrugues
aydat á Catalunya ab tos serveys.

Per xó d'admiració mon cap s'inclina
quan tes gestes y glories endevina
pintades en tos gòtichs capitells,
qu'embelliren la cambra deliciosa
en que Dolça la damicela hermosa
de Rogellí besá'ls daurats cabells.

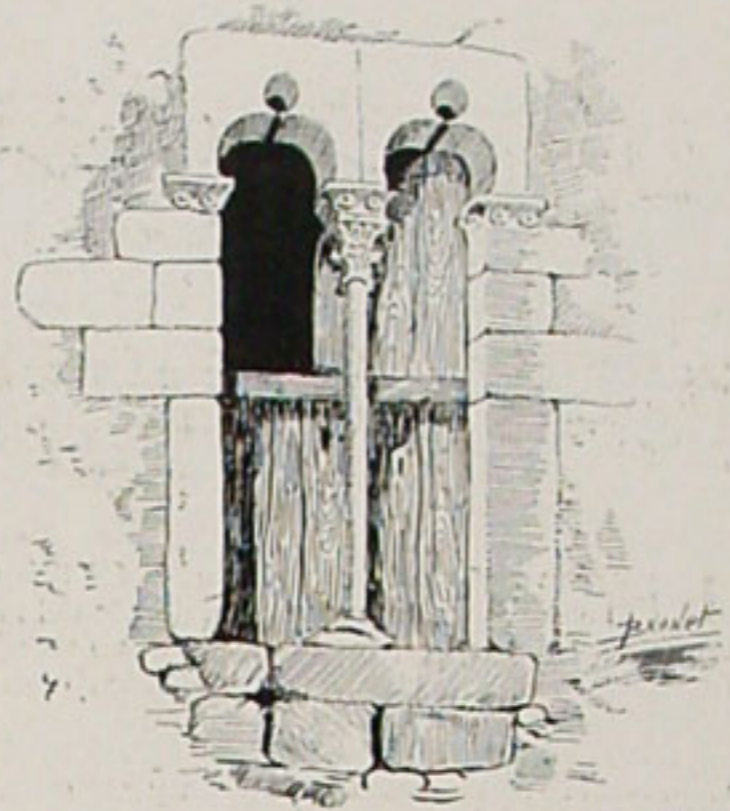
¡Jo os venero, oh pedres desgastades
hont la patria entre'l llor hi té grabades
les proeses que un jorn van ferla gran!
¡Jo os saludo históricas muralles
qu'entre mig la remor de les batalles
del gran Jofre'l penó heu servat triófant!

¡Que Deu vos guard, oh gòtiques despulles!...
Sou del Arbre Sagrat preuhades fulles
que fins á terra y tot may moriréu.
Mentres quedi un borrall de vostra historia
¡Catalunya hi tindrà un joyell de gloria!
¡Recort de ses grandeses ne seréu!

HERMENEGILDO CARRERA Y MIRÓ

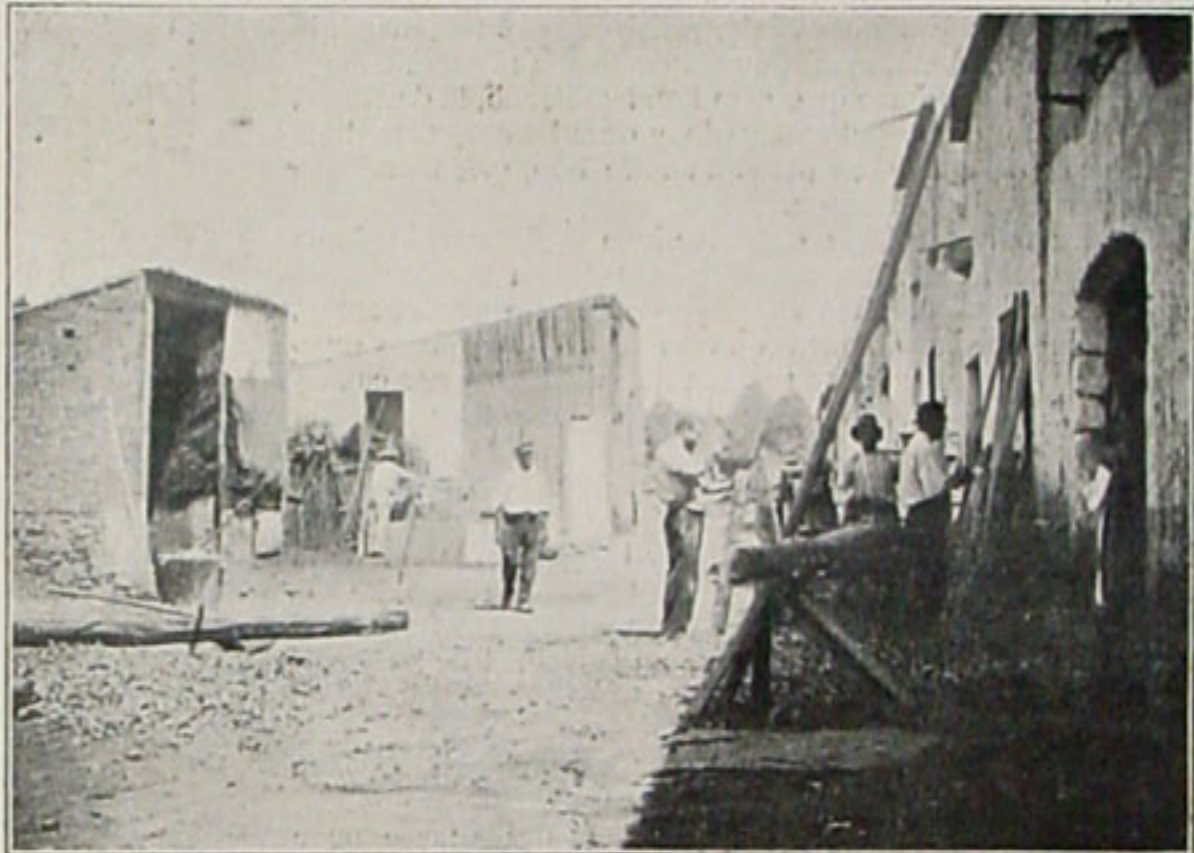
PONT ROMÀ DE PAPERES.

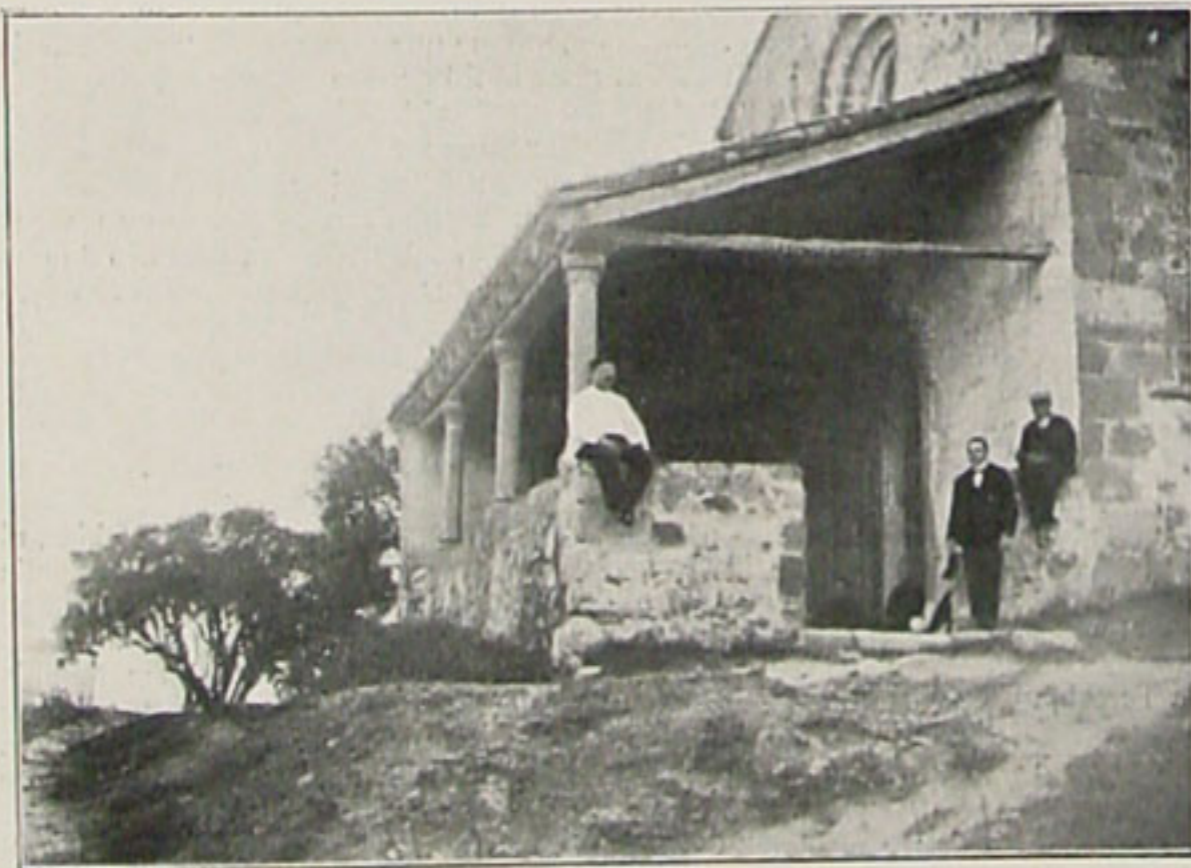
UNA FINESTRA D'UNA CASA DE LA ROCA.

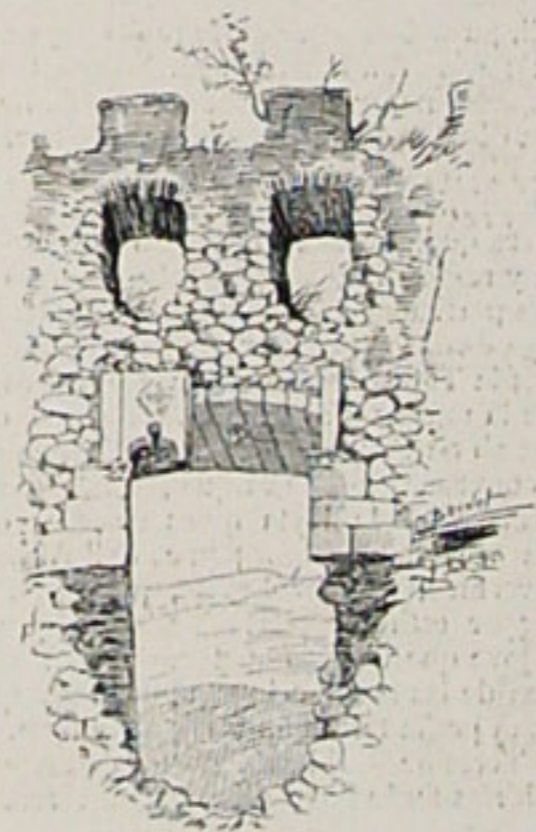
UNA VERNEDA.

LA ROCA. — UN CARRER DE LES AFORES.

FORXADA DE LA ESGLESIA DE SANTA AGNÈS DE MALENYANES.—(Fot. de Amigó y Plà.)

DETALL DEL CASTELL DE LA ROCA.

(Dibuxos de Brunet.)

bém si per oferirli sos serveys, com ella va dir, ó per enterarse del estat del Antonet. Lo cert es qu'ella no's va moure fins que per sos propis ulls pogué contemplar lo rostre del malalt. Poch havia aquest canviat des del dia abans; però al veure novament a la Teresina, semblá com si volgués tornarli a les galtes part de la rojor qu'en altre temps tenfan y com si'ls ulls volguessin escapárseli de ses descarnades parpelles.

Les visites de la Teresina's repetiren diariament, ab goig del malalt y ab satisfacció de la Munda, á qui sempre ajudava en alguns dels extraordinaris quefers que la estada dels senyors li reportavan.

L'Antonet de día en día notava millora, y com don Ramón havia dexas completament abandonats los seus negocis per acompanyar a son fill á muntanya, persuadit de que al Antonet no li faltaria res al costat de la Munda, determiná trasladarse alguns días á ciutat, no sens encarregar que si alguna novetat hi havia, l'avisessin inmediateament.

Marxá, donchs, don Ramón, y l'Antonet, per estirar un xich les cames y distreure la vista, apoyantse en un bastonet, surtía cada día de casa á donar una volta per la vila y... ¡oh casualitat! també cada día, al arribar á la porta de casa la Teresina, s'trovava cansat y demanava'l dexessin reposar un rato.

La noya als primers días no'n va fer cas, encara que li agradés la coincidencia, perque ¡pobret! des de que surtía fins que tornava á casa la Munda, á lo menos eran deu ó dotze les estacions que feya en cases diferents, totes per lo meteix estil.

Peró la repetició de dites visites, que com més anava més llargues se feyan, cridaren l'atenció de la noya que, per altra part, com ja havém dit, li agradavan d'alló més, puix les paraules del Antonet eran tan diferents de les dels joves del poble, que... vaja, una l'havia d'escollar encara que no'n tingués ganes.

Comensava per demanarli una cadira, que la Teresina li posava al brancal de la porta; després li deya que quan se trovava al costat d'ella tot lo mal li fugia; qu'era hermosa com cap més; que més bé li feya una mirada dels seus ulls que totes les medicines; que quan obría ella la boca per dirli alguna cosa semblava que se li obría'l cel; que la única pena que sentía era que, trovantse millor, lo seu *papá* vindria á buscarlo y'l portaria á ciutat; però ell allá, lluny de la Teresina, no hi podria viure, tornaria á posarse malalt y, vulgas no vulgas, no tindria més remey que trasladarlo altra volta á muntanya.

Peró tot axó, dit d'una manera tan especial, ab un sentiment tan intens, ab unes paraules tan ben trovades, que la Teresina, á qui dexava encantada, més d'una vegada, al trovarse sola, s'havia preguntat á sí metexa, si lo que li deya l'Antonet, podia ésser sols efecte d'una ilusió pasatjera, ó si era dictat per una estimació veritat.

Encara que l'Antonet no li havia dit may ben clar y ben net que la estimava, ella no sabia si s'havia de dir axó... perque ella, á pesar de que sí que l'estimava á'n ell, tampoch li havia dit; y després, l'Antonet podria dirli alló y ser mentida, mentres que lo que li deya era... era veritat, sí, era veritat, perque les mentides se diuhen d'altra manera.

¡Santa ignocencia: no'n fas poch de mal á les criatures que't posehexen, si per desgracia cauhen en les mans d'un hipócrita y malvat!

¡Pobre Teresina! Sola tot lo día á casa, sens una persona

que li donés un consell; sens un'ànima que vetllés per la seva honra; rebent diariament la visita d'un jove de ciutat, que á cada moment apretava més el cercle que havia posat á son cor, no es extrany que un día que l'Antonet va demanarli lo dexés entrar á casa perque á la porta hi batía un sol que torrava les pedres, hi consentís sense'l més petit recel; y que un cop á dins, al agenollárseli aquell als peus y dirli qu'ella era la única criatura que havia fet bategar d'amor lo seu cor; al manifestarli que no s'axecaria d'allí fins que surtís una paraula de carinyo ó de despreci d'aquells llabis tan bufons, paraula que per ell seria de vida ó de mort; al confessarli una y mil voltas que la estimava, y tot, tot ab aquell meteix accent de quan li deya les altres coses qu'eran veritat, *sí, veritat, perque les mentides se diuhen d'altra*

manera; al agafarli, per fi, una de ses mans y transmétreli'l calor de l'ardenta flama que'l consumía; no es extrany, dihem, que la enamorada doncella, perdent lo món de vista, sense darse compte de lo que feya, tremolant com fulla que s'emporta'l vent, se dexés caure als brassos del Antonet, que com anelles de ferro li rodejaren la cintura, y'n surtís, poch moments després, com tendra colometa de les urpes del esparver traydor.

¡Pobre Teresina! repetím. Consumat lo sacrifici, s'entregaren bojament al plaer durant alguns días; però, lo que son les coses, com més enamorada's trovava la Teresina de son adorat Antonet, més semblava que aquest refusés ses tendres y apasionades caricies.

Tant va ser axís, que les visites del malalt van minvar de poch en poch, y un día, al passar la Munda pel davant de casa la Teresina, va cridarla, y li doná una carta del *senyoret*, dihentli que aquest havia marxat aquell meteix mati cap á ciutat en companyia d'un missatger enviat per lo seu *papá*.

Ab má tremolosa va agafar la carta la Teresina, esquinsá'l *sobre*, desplegó'l paper y ab llágrimes als ulls llegí lo següent:

« Inolvidable Teresina:

» Creuria faltar á mon dever si abans
» de dexar aquest poble no'm despedís
» de tu, que tants ratos felissos m'hi has
» fet passar. No'ls olvidaré may, perque
» axó seria no recordar á qui va retornar-me la vida quan tenia la salut perduda; però compromisos contrets per
» lo meu *papá* á ciutat, compromisos en
» los quals hi está enredat lo seu crèdit
» de bolsista, m'obligan á separarme de
» tu y no poder cumplir la paraula de
» ferte ma esposa, ja que dintre poch
» dech unir-me en matrimoni ab la filla
» d'un milionari que, al meteix temps
» que salva l'honra de la meva familia, m'facilita'ls medis de poderte ofe-

» rir la cantitat que'm senyalis en paga del sacrifici que reconech vares fer per mi. No ploris, perque si en lo matrimoni
» no trovo un amor tan gran com lo teu (cosa casi impossible)
» tornaré á tos brassos, si no com espós, com aymant, ton estimadíssim

ANTONET. »

La ploma no vol continuar. Hi há coses en que's necessita tenir lo cor de ferro per á escriureles y la conciencia de bronzo per á comentarles.

JOSEPH ARNAU Y CORBELLA

(Il·lustracions de F. Sans Costabo.)

GERMANOR CATALANO-PROVENÇAL

IX

LOS FELIBRES D'AVUY

FIRMA Y RETRATO DE P. MARIÉTON.

EN articles anteriors hem tractat de demostrar la importància de la primera generació de felibres, la generació dels que fundaren y popularisaren aquesta societat. Hem vist que la majoria dels que á Fontsegugne posaren les bases del renaxement literari de Provença, han adquirit després una glòria més que provençal, y aquest bon nom conquerit, en lloch de morir, s'ha trasmés á sos hereus, que venen á formar la segona generació del felibrige.

D'aquest grupo en sortí lo tercer capoulié, Félix Gras, y la fracció qu'ha tractat de donar color polítich al regionalisme purament literari. Los més coneguts, además de Félix Gras, son: P. Mariéton, M. André, Maurici Faure, Lluís Xavier de Ricard y Pere Dévoluy.

Un dels caràcters més interessants dels nous felibres es la condició de literats francesos que tenen la majoria d'ells y les pretensions polítiques dels altres.

Entre'ls primers se trova Pau Mariéton, nat á Lion en 1862. Es un dels que conexen més á fons la historia y caràcter de la Institució, de qu'es majoral des de 1891 y canceller per Provença; dirigeix la importantíssima *Revue Félibréenne*, registre fidel de totes les manifestacions del regionalisme francés. Aquesta revista bilingüe fou fundada en 1885, y surtia avans cada mes, avuy la publicació es molt irregular.

Com á literat francés ha produhit *La Viole d'Amour*, *Hellas*, *Josephin Souvary*, *Le Livre de la mélancolie*, *La genèse du félibrige*, *Poésie provençale contemporaine*, *Souvenance*, *Une histoire d'amour* y *La terre provençale*, qu'es una colecció de notes felibrenques intercalades ab descripcions pintoresques de les terres del mig-dia. Mariéton es del Dofinat, s'ha acostat al felibrige atret per sa llum de poesia, encara que no es meridional.

Marius André, nat á Avignon en 1870, es un admirador de les coses de nostra terra, un catòlich fervent y un poeta provençal de gran valua.

Viatja per Europa com membre del cos consular francés, es secretari de redacció del *Spectateur catholique*, portaveu dels místichs belgas y creu que Avinyó hauria de ser la capital del món cristiá com cort papal. Está además convençut de que l'albigisme, que motivá la crehuada tan funesta per Catalunya y Provença, tenia dos aspectes, lo religiós, com á secta separada de la Iglesia, y'l polítich, donat pels senyors provençals que defensavan la seva terra contra'l Papa y Monfort, tot sent catòlichs sincers. André ha escrit en provençal dos volums de versos entusiastes *Plou e Souleio* y *La Glori d'Esclarmeundo*, havent traduhit además *Los Pireneus*, de Balaguer, en francés; la vida de

Ramón Lull, qu'es molt notable, y la novela de fades *Montserrat*. Maurice Faure, nascut á Saillans (Drôme), en 1850, fou educat en les idees republicanes per son pare, qu'havia sigut víctima de les persecucions de Napoleón III, començá des de molt jove sa campanya política, y en 1888 fou elegit diputat per la Drôme, començant aquí sa carrera, que tant de nom l'hi ha donat.

Entrá en el felibrige en 1875, fundant la *Cigalo* á Paris; en 1879 va inspirar y colaborar en la fundació de la *Société des felibres de Paris*, y en 1881 fou nomenat *felibre majoral*, ab lo títul de «Cigalo de Gardoun». Es literat, sobre tot periodista; com orador es tan enérgich, tan eloqüent á la Cambra dels Diputats, com atrayent á les reunions felibrenques.

La idea política de federalisme com á consecuencia del felibrige, ha trovat un valent defensor En Lluís Xaxier de Ricard, qu'ha figurat com amic y company d'idees al costat d'en Mistral y d'en Fourés, de quins hem parlat ja; d'en Berlu-Pesussis, d'en Félix Gras, y d'en Marius André, quines declaracions en los Jochs Florals septenaris de 1892 tingueren un resó immens.

De Ricard nasqué á Fontenay-sous-Bois en 1843, y va ésser nomenat majoral en 1888 com sustitut de Gabriel Azais. Es autor de *Ciel, Rues et Foyers*, *Conversion d'une bourgeoise*, *Thélaire Pradon*, *Le fédéralisme*, *L'esprit politique de la Reforme*. També ha escrit lo drama *La Catalane*, que va ser estrenat fora de Paris, per oposarse al centralisme intel·lectual que la capital exerceix. Ha traduït además al francés las *Nacionalidades*, de Pi y Margall, y ha publicat una serie d'articles sobre'l catalanisme que tots los bons catalans li hem d'agrahir, per sa crítica tan justa de les condicions en qu'es desenrotllan nostres ideals y per la defensa de nostres pretensions.

Havent quedat vacant lo títul de capoulié del felibrige per la mort d'en Félix Gras, de qui ja varem donar comte, va començar una discussió per á sapiguer qui'l succehiria en aquest càrrech. Se trovavan en circumstancies casi iguals, l'avan, Arnavielle, Berlu-Pesussis y Jourdanne.

Reunit lo consistori de majorals en 21 d'abril baix la presidencia d'en Mistral, resultá elegit per tres anys Pere Dévoluy, majoral des de 1900.

Sota'l nom de Dévoluy s'anaga lo capitá d'enginyers Gros-long, del estat major

EMBLEMA Y FIRMA DE M. ANDRÉ.

FIRMA Y RETRATO DE P. DÉVOLUY.

MAURICE FAURE, DIPUTAT DE LA DRÔME.

LLUÍS X. DE RICARD.

particular de Niça, conegut per son ardent amor á Provença, que son caràcter de militar l'hi havia impedit esplayar y per algunes obretes literaries: com *Bois ton sang*, imprès á París en 1892, algunes cròniques al *Aioli*, la publicació de 1891 á 93 de la *Chimère* á Montpellier, y una carta molt notable, que vejà la llum al *Moniteur de l'Aude*, en 14 d'abril.

Groslong nasqué en 27 de juny de 1862 á Châtillon (Drôme), dins del territori antigament anomenat *Dévoluy*, quin nom prengué com pseudonim literari.

En 25 de maig d'aquest any, ab motiu de verificarse los Jochs Florals de la escola Gaston-Phebus de Pau (Bearn) se reuniren en aquella hermosa ciutat les agrupacions felibres. Allá pronunciá son primer discurs lo jove capoulié y, encar que molts lo discutiren, feu una impressió molt fonda. Vol una confederació meridional dins d'una França forta, dins de la Unió llatina.

Es d'esperar que respongui á les crítiques més ó menys justes que se li han dirigit ab una acció enérgica, favorable al regionalisme felibre.

Ademés d'aquests sis que tenen merescuda anomenada, cal citar: A. Marin, C. Maurras, F. Amouretti, A. Maffre de Baugé, Redonnel y Perboise, que tan aviat escriuhen en provençal com en francés. Al costat d'aquests, més sols com prosistes provençals, hi há: V. Bernard, M. Raimbault, Fournel, Danton-Cazelles y M. Bertrand.

Será qüestió de no acabar may si tractessim d'enumerar com se merexen tots los que s'han distingit en les lletres provençals en aquestos temps. Los felibres d'avuy son numerosíssims y casi tots han tractat de sobressurtir en un ram ó altre. Aquestos esforços, tan lloables, son una esperança pel felibrige modern, que, desprenentse dels prejudicis mesquins que tant de mal l'hi feren al principi, evoluciona ja decididament cap á la descentralisació, cap al federalisme.

VÍCTOR OLIVA

Vilanova.

REDEMPCIÓN

PREMIADA EN LOS JOCHS FLORALS DE VALENCIA

LA cambra, al dematí casi deserta,
rebull, al caure'l sol, de gent contrista,
que resa á flor de llabi per qui agónich
dessobre'l llit s'extén. Sospirs y llágrimes
s'afogan silenciosos per tot l'àmbit
hont baf de mort y angosa s'hi respira.

Lo capellá qu'á bé morir ajuda,
de pau y caritat sublim apóstol,
les oracions recita ab veu solemne
y ensenya al moribund, del Christ la santa
figura relluhint á la somorta
claror, que lentament al cel fa vía.

La esclavitut á baix encara dura;

s'aferra á la materia imperdurable
un núvol de passions y de miserias,
de duptes, desenganys y d'esperances,
que la ilusió retrata ab foll desvari
ó á son imperi atráu l'amor despòtich.
Al jou sotmesa está encara la vida,
qu'escapa en estertor dels místichs llabis
moventse al lleu impuls d'una derrerera
pregaria maquinal, confosa, trista...
L'esguart enterbolit, recerca atónit
la escassa llum que's fon entre dos llustres;
y sópita la ment divaga mística
per ideals regions vistes en somnis...

La Mort Augusta arriba. Per la cambra

esclata á crits y á plors la humana pena,
alhora que d'espléndida armonía
divi remor á lo infinit s'esbomba.
L'esclau s'ha redimit. L'infern bramula
y al dilatar en va la informe boca
atía cobdiciós sa flama horrenda...

Y en mig la soletat y la basarda,
del ritme funeral ab que'l silenci
marca del temps la misteriosa ruta,
ab majestat suprema'l Sant Christ vetlla
damunt l'inmòvil grop de carn humana,
y un crit de llibertat inmens ressona
allá en la eternitat de les centuries!

J. BAUCELLS Y PRAT

NOSTRES GRAVATS

CAXA CINERARIA, FETA Á LA CASA MASRIERA GERMANS.

No es d'avuy que la nostra patria's distingeix en la confecció de aquesta mena de treballs que tanta anomenada han donat á la orfèbreria catalana, y particularment barcelonina, com ho comproban tantes y tantes prehuades joyes d'art com han sortit dels tallers dels artífices catalans.

Lo gravat que avuy reproduhim en la primera plana es un acabat model de caxa cineraria ahont hi han dipositats los restos de «Fray Diego de Cádiz», regalada á la iglesia ahont jeu lo Sant, per lo senyor Marqués de Vista-bella, y feta á la acreditada casa dels germans Masriera, una de les principals de Barcelona, de quals tallers n'han sortit innumbrables obres que honran verament á Catalunya.

Lo projecte y dibuix de aquesta es del artista En Joseph Masriera, una verdadera especialitat en aquesta mena de treballs.

UNA REMENDADORA, DIBUIX DE D. BAIXERAS.

Lo reputat dibuixant senyor Baixeras, nos ha honrat ab una de les seves valioses fulles de cartera que tan sab apreciar lo públich intel·ligent y que tan honran al seu distingit autor.

La simpática filla del pescador, la tranquila remendadora que al reposar de sa tasca se queda contemplant lo mar, potser pensant ab lo seu enamorat que al lluny del lluny, allá ahont s'ajunta la mar y'l cel, segurament pensarà també ab ella, es un tipo tan ben pres del natural, tan vritat, que no s'ha de fer més que recórrer nostra costa per trovar innumbrables remendadores que ab sos ulls amallan lo cor dels pescadors com los pexos s'agafan á les febles malles qu'ella remenda tot cantant cançons...

LA ROCA Y SOS ENCONTORNS

Escassament á tres quarts d'hora de Granollers, y al peu meteix de la

VALENCIA.—MONUMENT AL BEATO JOAN DE RIBERA

carretera que uneix la capital vallesana ab les simpátiques viles de la costa, s'hi troba la joliva població de La Roca del Vallés, peresosament ajeguda al racés del antich castell dels Torrelles y voltada arreu d'una vegetació exuberant é incomparablement deliciosa.

Població antiquíssima segons documents que's conservan en diferents arxius de Catalunya, sos principals edificis dden lo sagell del sigle XVI, conservantse encara en sos típics carrers Major y de la Esglesia primoroses finestres y portalades ab afiligranats treballs d'aquella memorable época de transició del gòtic al renaixement Empró lo que dona caràcter y just renom á La Roca, es son famos castell, avuy día lastimosament enderrocat y en altre temps regia estança de catalans ilustres, del que'n serva la tradició fets heróichs ensempe que trágiques escenes, que la imaginació d'autors dramátichs y poetes han aprofitat per tema de ses pintoresques narracions y fantástiques noveles

Per altra part, qui no ha vist aquest recó del Valles ab sas atapahides vernedes, extens regadiu, hermoses valls, pintoresques boscuries, blanques casaldes y xamoses noyes, ja pot ben dir que no ha vist res; essent per demunt de tot l'admiració dels forasters, les frondoses vorades de la riera del Mogent, tortuós camí sembrat arreu, arreu, de gegantins olms, bellugosos salzers, magestuosos plátens y ombrivoles pollancredes, esbarjós palau de centenars y mils de rossinyols que saludan en cada primavera l'espléndit despertar de la Naturalesa, ab lo cántich més armoniós y sublim de tots los cantichs.

Tal es en quatre males pinzellades, l'aspecte d'aquesta tranquila vila vallesana, tan productiva á l'home, com pródiga en belleses naturals y ayres apacibles y sanitosos.

VALENCIA.—MONUMENT AL BEATO JOAN DE RIBERA

Entre les moltes obres d'art qu'enjoyan la ciutat de Valencia, no solsament entre les modernes, si que també entre les més antigues, sobressurt l'hermós y modern monument de marbre que presideix l'artístich claustre major del co'egi del Patriarca, alsat fa poch en commemoració del tercer centenari de la gloriosa mort del fundador de la casa, lo Beato Joan de Ribera, Arquebisbe, Patriarca de les Indies y Capità General del regne y ciutat de Valencia.

Aquest riquíssim monument, que tenen en molta estima tots los valencians, ha sigut modelat y fet per lo celebrat artista valenciá En Marián Benlliure.

Seguin per aquest camí la ciutat del Turia, seguirá essent lo bregol del art y planter de bon artistes.

EUSSEBI GUITERAS

¿Quí no coneix al director actual de la Casa de Caritat de Barcelona? ¿Quin fill del Ampurdá no ha sentit bategar lo seu cor al escoltar les inspirades sardanes de aquest músich catalá? Perque han de sapiguer los nostres llegidors qu'es lo mestre de les sardanes, y ab rahó s'ha dit que mereix, encar que no n'es fill (nasqué á Sant Hipòlit de Voltregá, partit de Vich), lo nom de fill adoptiu de aquella comarca catalana.

A la casa payral del mestre Guiteras pot dirse que s'hi han fet músichs des de dos sigles á aquesta banda, puix tots los seus ascendents foren músichs y alguns de molta anomenada.

El·li havia de serho també, puix ja des de molt criatura sentí gran vocació per la música, com ho demostrá lo fet de que á la edat de 13 anys escribís y dirigís á chor unes camarelles que encara avuy se cantan.

Un fet altament curiós va determinar la carrera de aquest músich. Estudiava'l batxillerat, puix los seus pares volfan que seguís altra carrera, y un día, sent exercicis de matemátiques, lo professor va demanar als alumnes un problema á cada un. Acabada la classe, lo professor feu quedar al jove Guiteras, y una volta á soles li va preguntar qu'era lo que li havia donat al entregarli lo problema de matemátiques. Lo nostre mestre ab tota naturalitat li va dir:—Lo poblema.—Rep·licantli'l professor:—Donchs, no senyor. Mira: uns *chotis*.—

No va pensarhi més, y trasladantse á Barcelona y estudiant seguidament ha conseguit crearse un lloch envejat entre'ls músichs de la nostra terra. Ha dirigit moltes orquestes y molts chors y compost diverses obres. La que repartim ab lo present número es una de les moltes que seguidament va escribint, puix la seva activitat es assombrosa.

EUSSEBI GUITERAS,

Autor de la peça de música que acompanya aquest número.

L' ENAMORADA

CANÇO CATALANA

POESIA
DE
A. MASRIERA

MÚSICA

E. GUITERAS

E. RUIZ

L' ENAMORADA

CANSÓ CATALANA

Poesia de ARTUR MASRIERA.

Música de E. GUITERAS.

Andantino. (M.M. ♩ = 96.)

Veü.

Piano. *p* *rall.*

En mon hor - tet un jorn plan - ta - va flors pas - sio -

- ne - ras y pen - sa - ments ab la ro - sa - da tre - yan bro -

-ta-da y johi son-re-ya bengen-til-ment. Ma ca-be-lla-ra bressaque

The first system of music features a vocal line in a single treble clef and a piano accompaniment in grand staff (treble and bass clefs). The vocal line begins with a melodic phrase in a minor key, with lyrics: "-ta-da y johi son-re-ya bengen-til-ment. Ma ca-be-lla-ra bressaque". The piano accompaniment consists of a steady eighth-note pattern in the right hand and a more rhythmic bass line in the left hand. A "Ped." (pedal) marking and an asterisk are present at the end of the system.

bres-sa l'a-le dol-cis-sim del vent lleu-ger y'm por-ta l'ay-re pla-cen-ta

The second system continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has lyrics: "bres-sa l'a-le dol-cis-sim del vent lleu-ger y'm por-ta l'ay-re pla-cen-ta". The piano accompaniment features a more active right hand with sixteenth-note patterns. A "Ped." marking and several asterisks are placed below the piano part.

flay-re re-mor de be-sos y cants d'au-cells y'm por-ta l'ay-re placen-ta

The third system continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has lyrics: "flay-re re-mor de be-sos y cants d'au-cells y'm por-ta l'ay-re placen-ta". The piano accompaniment maintains its rhythmic accompaniment. A "Ped." marking and several asterisks are placed below the piano part.

flay-re re-mor de be-sos y cants d'au-cells.

The fourth system concludes the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has lyrics: "flay-re re-mor de be-sos y cants d'au-cells." The piano accompaniment ends with a "rit." (ritardando) marking and a fermata. A "Ped." marking and several asterisks are placed below the piano part.

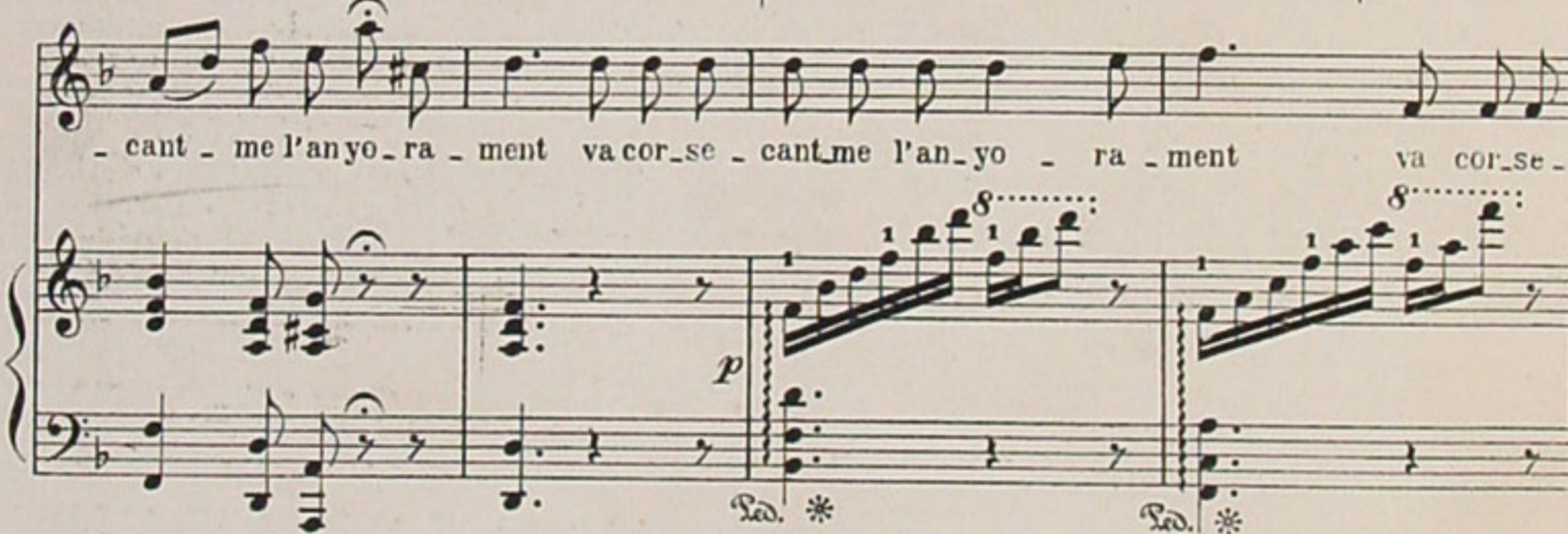
Plo_rant a amor lo ma - ti'm tro - va plo - rant a -

- mor la nit ja ve ya qui so - le - ta to - ta tris - te - ta va cor - se -

- cant - me l'an - yo - ra - ment va cor - se - cant me l'an - yo - ra - ment va cor - se -

- cant me l'an - yo - ra - ment.

A CONSTANTINOPLA

— Confessemho; aquest *Constans* té realment quelcòm... que nosaltres no tenim.

(*Le Rivet*, París.)

VICTORIA.—Ab dolor me'n vaig anar, una ombra negra s'estengué sobre'l meu imperi.

LA SENYORA KRÜGER.—Jo vaig anar-me'n ab l'ànima serena, perquè vaig véuer apuntar una aurora nova damunt la nostra república.

(*Nebelspalter*, Zurich.)

No detallaré, nosaltres l'argument de l'obra puig ha sigut aquest explicat per la premsa diària ab gran abundor de detalls. Solsament hem de fer constar que hi há alguns tipus pintats de má mestre que acreditan al seu autor de observador y partidari de la realitat, encara que com á sociólech aquesta li sigui altament repulsiva.

Creyém que aquesta es una de aquelles obres que poden figurar en lo cartell de tots los teatres y que ajudarà á solidar en gran manera la reputació d'En Rusiñol.

Ab molt de pler envíem la nostra modesta felicitació al festejat autor y fem vots perquè la fama de les seves obres prengui tota la volada qu'elles soles se mereixen.

Si bé l'obra d'En Rusiñol ha estat la que ha ompler la quinzena per lo seu justificat éxit, han tingut lloch en dit teatre altres estrenos, com *La Moglie ideale*, d'En Marco Praga; *I mariti*, d'En Torelli, y *Una bolla di sapone*, d'En Vittorio Bersezio. Cap d'aquestes obres va entusiasmar al públich d'una manera marcada, y menos la segona, que's va trovar excessivament innocenta. La companyia, com sempre, superior.

Estém al final de temporada havent comensat los beneficis. D'aquests y de les últimes obres que falten estrenar ne parlarem la próxima quinzena.

La notable companyia de çarquela que actuava al teatre Tivoli va acabar la temporada havent tingut lloch los corresponents beneficis que atragueren á dit coliseu á una gran gentada afanyosa de aplaudir una vegada més les produccions que més celebrades han estat durant l'aprofitada temporada d'estiu.

La empresa d'aquest teatre, sempre desitjosa de divertir al públich barceloní, anuncia la nova temporada de 1901-1902, durant qual temps actuará en

dit teatre, convertit en Circo equestre, una escullida companyia equestre, gimnástica, acrobática y cómica dirigida per lo conegut Gil Vicens Alegria, quines representacions se haurán insurats á l'hora de véuer á llum aquestes ratlles y de les que'ns ocuparem un altre dia.

Les notícies que tenim de la nova companyia son molt falagueres y tot fa assegurar una temporada fructífera per l'afortunat teatre que'ns ocupa.

Al de la Granvia que porta aquest nom, hi treballa la companyia que dirigeix don Miquel Cepillo, havent representat seguidament lo celebrat melodrama *Les dos fillotes*, que ja hem dit altres vegades que s'encarna perfectament ab lo públich d'aquell teatre, per lo qu'es aplaudit totes les nits.

Y res més podem dir de teatres, si exceptuem les funcions que tenen lloch al *Nuevo Retiro* y al *Teatro Nuevo*, ahont s'hi representan les obres del decaygut y atrotinat género chico, que ja ningú aniria á véuer si no's barrejessin ab alguna altra coseta d'espectacle, les més de les vegades de color un bon xich pujat.

F. B.

BIBLIOGRAFIA

(En aquesta secció s donarà compte de tots los llibres que'ns envien autors ó editors.)

ENFILLALL, poesíes de *Joseph Duró y Gill*, ab una carta-prólech de Antón Busquets y Punset.—Biblioteca regional.—Junqueras, 2, pral., Barcelona, 1901.

Havém rebut l'hermós llibret de setanta y pico de planes que conté l'aplech de poesíes que ha donat á llum lo seu jove autor senyor Duró.

Llegides les composicions del llibre, nos semblan molt ajustades les paraules del prologista senyor Busquets quan diu: «Enamorat de la musa popular, sab trovar en Duró la nota justa y senzilla ab tota la flayre del terror montanyench, dexant ben arrodonits alguns assumptos que revelan, encara que ab certa cruessa, un temperament; un temperament disposat á trovar escola propia y ben original un cop pugui dexar los caminadors que'l retenen esporuguit.»

Nosaltres, al felicitar al autor, li doném moltes mercés per l'atenció que'ns ha dispensat endresantnos un exemplar del seu llibre.

SEMPREVIVAS, corona literaria endreçada á la bona memoria del inolvidable amic don Antoni de Padua Vila y Huguet, que morí lo 5 de març de 1901 en la ciutat de Sabadell. (Segona edició). Imprempta de M. Ribera, carrer de Sant Domingo, 34. Sabadell, 1901.

Agrahim coralment al amic J. Costa y Deu, colleccionador de aquesta corona poética, l'envío d'un exemplar de la metexa, puig al posar de relleu la malarada personalitat del senyor Vila agrandeix extraordinariament los sentiments fraternals dels que de tal manera saben honorar la memoria del qu'en vida fou un ver amic y amorós company.

Rebí lo senyor Costa y Deu la nostra enhorabona, que sem extensiva á tots los que han contribuít á axecar aquest monument á la bona amistat.

Havém rebut lo quadern XIII de les Cançons populars Catalanes, que conté la tonada y lletres de *La druda sorpresa* y *La esposa infidel*, ab dos dibuxos alegòrichs, y en les cobertes la lletra de *La Vrema*, d'En Clavé, *Barquejant* (de Heine) traducció de J. Maragall, y *Cançó del caçador* (d'Eichendorff) traducció de T. Falcó.

Així mateix la col·lecció del *Cançoner popular* ha publicat la que porta'l número X, qu'es la hermosa cançó de *La Pastoreta*, ab una escayenta alegoria del reputat dibuxant senyor Riquer y al final unes notes sumament curioses.

La primera's ven á 15 céntims lo quadern y l'altra á 10 céntims.

També ha visitat la nostra redacció la cançó catalana que porta'l número 7 de les que ve publicant mensualment la senyora donya Narcisa Freixas, quals composicions molt celebrades, se venen á tres rals. La lletra d'aquesta es de N'Angel Montanya.

••

Dibuxades pel distingit artista senyor Junyent, s'han publicat ultimament unes targetes postals anomenades «Colecció Catalonia» quina serie porta'l nom de *Els Segadors*, ja que no son més que unes boniques ilustracions del himne catalá. Consta la col·lecció de vuyt postals, y's ven á una pesseta.

Agrahím á la llibreria «L'Avenç», qu'es la editora de les metexes, l'obsequi que'ns ha fet enviarnos una col·lecció.

••

La comissió organitzadora de les festes que la vila del Arbós celebrarà la diada de llurs patrons Sant Julià y martir, ha tingut á bé enviarnos un llamant y bonich pograma anunciador de aquells festes, que á més de lo dit té la condició de ésser escrit en catalá, cosa ja molt corrent en les festes majors de la nostra terra.

Al trasmétrerlosli la nostra felicitació per la iniciativa los enviém mercés per la distinció ab que nos han honrat.

••

La colonia estivejadora de Tiana, ó millor dit, lo Centre tianench, nos ha obsequiat ab un exemplar del elegant cartell que ha publicat per á anunciar les festes que tindrán lloch en aquella vila los días 15, 16, 17 y 18 del actual, consistents en Actes religiosos, Jochs Florals, Concerts, Fochs, Il·luminacions, Mitins, Balls y Retretes.

Dibuxat per lo distingit artista senyor Brunet, y tirat á la litografia del senyor Seguí, de aquesta ciutat, resulta'l tal cartell una nota simpática y artística que honra tant als que han contribuít á la seva execució, com á la ciutat que l'ha donat á llum.

KITCHENER, examinant les cartes preses al president Steijn. — ¡Es espatarrant! Vetaquí un quefe boer que escriu al president: «Los generals inglesos son uns burros». — ¡Ahón ho ha vist axó? L'AJUDANT.—Aquests diables de boers tenen espías per tot arreu.—(Fisch, Viena.)

Sumari del núm. 20

GRAVATS: Notes d'estiu: Los banys á la Barceloneta. — Estol de sitjetanes contemplant lo pas del «Orfeo Catalá» (fot. de J. O. Borrás). — Fires de Valencia: Una grupa valenciana; Carro anomenat «Bressol d'amor»; Rondalla valenciana-aragonesa; «Una llagosta»; primer premi en la batalla de flors; Disparo d'una traca; «Neptuno», según premi en la batalla de flors; Vista general de la fira; Lo Jay-Alay de Valencia adornat per á celebrarhi los Jochs Florals (fots. de M. Vidal). — Retrato de la senyoreta donya Pilar Pérez. — La senyoreta Pérez en la ópera «Lohengrin» (fots. de D'Alemany). — Portalada de la iglesia de Caldas de Montbuy (dibuix de Gosé). — Rexa del panteón que guarda'ls restos de Cristófol Colón en la República de Sant Domingo. — Caricatures estrangeres.

TEXT: Crónica de Catalunya, per Joseph Alemany y Borrás. — Visions boyroses de la vall Sacorrada, per Joan Rosselló (ilustracions de F. Rosselló). — Agost (poesia), per J. M. Castellet y Pont. — Tempestes, per J. O. Borrás (ilustracions de F. Sardà). — Lo castell dels reys de Mallorca (Perpinyá), per J. Delpont (ilustració de Sanahuja). — Celistia, per Joan Oller y Rabassa. — Nostres gravats. — Sport, per J. Elías Juncosa. — Revista de teatres, per F. B. — Bibliografia. — Cròniques y passatems. — Anuncis.

MODAS: Crónica parisenca, per Juliette. — Nostres figurins. — Consells práctichs.

CURIOSITATS Y PASSATEMPS

LOGRIFICH NUMERICH

- 1 2 3 4 5 6 7 — Diminutiu de nom d'home.
- 1 2 7 6 1 2 Trampa per caçar certs animals.
- 3 2 1 7 2 Nom de dona.
- 5 4 1 2 Títol de parentiu.
- 7 1 4 Soroll.
- 4 1 Metall.
- 1 Consonant.
- 1 6 Nota musical.
- 1 4 6 Beguda.
- 1 2 7 2 Animal.
- 7 6 1 1 2 Planeta.
- 7 4 1 5 6 1 Ofici.
- 4 7 4 3 2 5 2 Moble.

RICART A. ORRIOLS.

ANUNCIS

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

(ÚNICA ILUSTRACIÓ CATALANA)

REVISTA ARTISTICH-LITERARIA

DE

Catalunya, Valencia, Balears y Rosselló.

Rambla de las Flors, 20, primer.

CADA NÚMERO UNA PESSETA

Mig any..... 11 pessetes.
Un any..... 20 »

Extranger.

Un any..... 25 franchs.

A Filipines, Cuba, Puerto-Rico y demás paissos de l'América llatina, fixaran los preus los senyors corresponsals.

Pagos á la bestreta.

COLECCIO COMPLERTA

DE

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

(primera época.)

Se trova de venda á n'aquesta Administració al preu de CINCH PESSETES.

ARTÍSTIQUES TAPES PERA GUARDAR

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

apropizades pera Casinos y Biblioteques.

PREU 4'50 PESSETES.

Se venen á n'aquesta Administració y á casa de nostres corresponsals.